

L'EVANGELI
SEGONS
PONÇ PILAT

MATEU CIURANA

L'EVANGELI SEGONS PONÇ PILAT

L'EVANGELI SEGONS PONÇ PILAT

Primera edició: setembre del 2026

© Mateu Ciurana Xirgo, dels textos

© Leo Flores, de la coberta

© Editorial Efadós, d'aquesta edició
Carrer d'Edison, 3 · Nau A
Polígon industrial les Torrenteres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

© Editorial Efadós, de la col·lecció
El Fil de la Història
Direcció de la col·lecció:
Margarida Codina Carbonell
Coordinació de la col·lecció:
Jaume Alcázar Parera
Assessorament lingüístic:
M. Neus Doncel Saumell
Selecció d'obres codis QR:
Mireia Lluch Bramon

ISBN 979-13-87658-96-0

DL B-16225-2026

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

A la memòria dels meus bons pares, Generós i Maria,
que van poder llegir el manuscrit d'aquesta novel·la
però que ens van deixar poc abans de la seva publicació.

«I què és la veritat?»

Ponç Pilat

ÍNDEX

I.	Roma, any 790 <i>ab urbe condita</i>	15
II.	D'Alexandria a Roma	17
III.	Pilat i Herodes	21
IV.	Herodes i Joan	25
V.	De Cesarea a Jerusalem	29
VI.	Jesús i Joan	33
VII.	Pilat i Clàudia.....	37
VIII.	Jesús de Natzaret, primera notícia	43
IX.	El viatge a Galile	47
X.	Leví, Mateu	51
XI.	Zelotes	55
XII.	La primera pedra	59
XIII.	La sal de la terra	65
XIV.	Retorn a Jerusalem	71
XV.	Sang al Temple	77
XVI.	Sanedrí	81
XVII.	Jesús de Natzaret i Jerusalem	87
XVIII.	Barrabàs	93
XIX.	Llàtzer	97
XX.	Perfum de nard	101
XXI.	Entrada triomfal	105
XXII.	Trenta monedes de plata	109
XXIII.	Un gall de matinada	113
XXIV.	De Pilat a Herodes	119
XXV.	'Ecce Homo'	125
XXVI.	Gòlgota	131
XXVII.	El misteri del sepulcre	137
XXVIII.	Barrabàs, un altre cop	143
XXIX.	Roma, any 790 <i>ab urbe condita</i>	147
EPÍLEG. <i>Una mort i una vida</i>		149

Roma, any 790 *ab urbe condita*

N'hi ha que donen molta importància a les primeres paraules d'un escrit. No sé si començar d'una manera contundent dient «Jo, Ponç Pilat, servidor de l'Estat en temps d'August i de Tiberi...». De fet, hauria d'incloure-hi també el jove Gai Juli Cèsar August Germànic, que la tropa anomena amb el simpàtic nom de «Calígula», que fa pocs dies llue sobre la seva testa el llor d'emperador. Potser millor començar l'escrit dient «Ara que plorem amb sentit dol el gran Tiberi, amb el consol que els déus han posat l'Imperi a les mans del preparat...». No. Seria massa de llepaculs.

El cas és que un bon inici segur que convida a perseverar en la lectura. No crec que sigui necessari que al començament faci referència a una infantesa feliç a Perúsia, en terres d'Etrúria, ni a la prompta vocació per la *res publica* i el poc interès per la milícia. Una cosa no va lligada amb l'altra. Hauré de rumiar bé una frase memorable per encapçalar l'encàrrec. Perquè això és un escrit encarregat i jo, ni em dic Ponç Pilat ni he estat mai governador de la província de Judea.

Ara com ara, en tindràs ben bé prou a saber que em dic Mauritiu. De fet, a casa em van posar el nom de Maur, que vol dir «morè». La meua pell torrada va provocar ja des del moment del naixement alguna inquietud en el pare. De com després de néixer a Alexandria vaig acabar servint, tot i ser un home lliure, la família de Pilat no crec que tingui gaire interès, encara que te'n donaré explicacions en un moment o altre. Puc presumir d'escriure en grec i llatí i hebreu, i entendre'm força bé amb les diferents parles

dels països que la meva vinculació amb el governador m'ha portat a conèixer.

Vivim temps de grans desconcerts. Després de la revolta dels samaritans i les queixes per com el governador va gestionar la situació, va ser rellevat del càrrec i, amb la seva esposa, la meva senyora Clàudia Pròcula, tot el seu entorn familiar i la meva estimada Sara, ens hem desplaçat a Roma, on va ser requerit per donar explicacions al gran Tiberi. Però, en arribar, ens assabentem que l'emperador no el pot rebre ni a ell ni a cap altre mortal i que segurament el jove Calígula no té cap informació de qui és Ponç Pilat ni gens d'interès per interrogar-lo. Ja dic, una situació inquietant.

No és estrany que m'hagi fet l'encàrrec de redactar les seves memòries en terra de jueus, no pas per passar a la posteritat sinó per deixar constància de la seva veritat si mai es posés en qüestió la feina que hi va dur a terme, ara que ni la salut ni els ànims l'acompanyen.

Representar l'Imperi en aquella polsosa terra i mantenir un cert ordre no és fàcil. Els jueus estan dividits en in comptables faccions, totes elles carregades d'estranyes manies i costums que costen d'entendre. No es poden veure entre ells i sembla que el que més els separa, per contradictori que pugui semblar, és que creuen en el mateix déu. Un déu malhumorat i venjatiu que no admet competència i vol el panteó per a ell tot sol.

Quan el governador ha estat rellevat, hem deixat Jerusalem amb la seva família, alguns servidors i les seves pertinences, i, des del port de Cesarea, hem fet cap a Òstia. El vaixell que ens ha retornat a la metròpoli portava també una càrrega invisible i preciosa al cor de la meva senyora i d'alguns de nosaltres: l'anunci del Regne de Déu que ens va ensenyar Jesús de Natzaret, que Pilat ha anomenat algun cop com l'inici de la seva caiguda en desgràcia, un cas per oblidar i que no passarà a la història, però que a ell li va complicar la vida.

II

D'Alexandria a Roma

Porto amb orgull ser alexandrí de naixement, nascut en una família vinculada al que queda de la dissortada biblioteca que va cremar una nit en la qual els soldats de Juli Cèsar van calar foc a la més gran compilació d'escrits que ha conegut la humanitat, on es veu que s'aplegaven més de set-cents mil documents. La tragèdia va ser durant la joventut del meu avi Dídimus, de qui encara guardo alguns records d'infantesa, donat que va tenir una existència extraordinàriament longeva. Va morir passats els vuitanta anys.

Dídimus era un jove copista en temps del gran incendi, com ho havien estat el seu pare i el seu avi, i com ho va ser el meu bon pare i ho són encara dos dels meus germans. Ha quedat a la família el relat de l'avi que recordava la desesperació de la reina Cleòpatra, que es va presentar a la biblioteca encesa i va haver de ser literalment retinguda pels seus assistents perquè no s'endinsés en l'edifici en flames per salvar alguns papirs. Dídimus recorda com l'instant més intens de la seva vida quan la reina, plorant desconsoladament, se li va abraçar, desesperada per la impotència de veure el seu més gran tresor convertir-se en cendra. Històries de família. Es veu que uns anys més tard, Marc Antoni, per fer-se perdonar davant de Cleòpatra, va fer portar més de dos-cents mil documents trets de la biblioteca de Pèrgam, on no els devia fer gens de gràcia l'espoli.

Vaig néixer entre papirs i pergamins. Els escrits sobre el nostre magnífic papir es fan cada cop més sobre pells de xai a la manera

de com ho prefereixen precisament a Pèrgam. Com que era el petit de casa no vaig trobar oposició paterna per fer la vida pel meu compte i fer cas del meu desig de veure món. Va ser a l'altra banda del mar, a la ciutat de Tàrraco, que vaig entrar al servei de la meva senyora Clàudia Pròcula, esposa de Pilat, que en aquell temps estava destinat per Tiberi a aquella província. He estat preceptor dels seus fills i a poc a poc em vaig guanyar la confiança del governador, que m'ha encarregat incomptables serveis personals, alguns de molt discrets i compromesos, i a qui vaig seguir fins a Judea, els primers temps a Cesarea i més tard a Jerusalem, i ara, quan ha caigut en desgràcia, fins a la capital de l'Imperi. M'enorgulleix ser mereixedor de la seva confiança i porto l'anell que em va regalar amb la inscripció en grec Π ΙΛΑΤΟΥ, que vol dir «de Pilat». Quedi clar que la inscripció indica que és un regal de part del governador, no pas que jo sigui esclau. El llenguatge pot ser font de malentesos.

Roma ens va rebre mig endolada per les exèquies pel gran Tiberi, que havia estat el seu amic i mentor, i mig festiva per la pujada del jove emperador Gai, a qui tothom anomena afectuosament «Calígula» per la gràcia que feia, quan era una criatura, calçant unes càligues militars quan jugava a fer el soldat. Es veu que a ell no li fa gens de gràcia el mot.

Admiro en Pilat el seu sentit de la justícia, la vida austera i l'amor que professa a l'estat del qual se sent servidor. És un home dotat per a la política que desprèn autoritat i sap tractar amb els militars parlant el seu llenguatge, tot i que en privat els detesta profundament. Amb una fidelitat de pedra picada a Roma i a Tiberi, el pretor té el seu punt vulnerable, com Aquil·les el tenia al taló, en arrugar-se davant dels que posen en dubte la seva fidelitat al cèsar.

Sempre es va prendre malament que el poble jueu no li mostrés agraïment per les obres públiques que va impulsar. S'entusiasmava aconseguint canalitzar l'aigua en una terra on la pluja és escassa, empedrant vies de comunicació o aixecant equipaments públics i maleïa els ossos quan els habitants de Judea, alguns dels quals s'enriquien com a proveïdors d'obra pública, es feien el desmenjat

davant dels evidents avenços de la civilització. Recordo, abans que establís la seu de la seva prefectura a la vella Jerusalem, en temps en què érem encara a la nova ciutat marítima de Cesarea, que em va encarregar donar instruccions als capitostos del poder local perquè preparessin una bona rebuda al seu seguici per inaugurar unes obres al port i em van respondre: «Digues a Pilat que sereu rebuts com a germans», a la qual cosa vaig contestar: «No cal tant. N'hi haurà prou que ens rebeu com a amics». El que el capciós jueu que portava la veu cantant em va dir, fregant-se la barba, va ser: «No, Mauritiu. Us farem una rebuda com a germans, perquè als amics els escollim i els germans, no». Una mica de mà esquerra sí que faltava a Pilat omplint les places d'estàtues de Tiberi i volent col·locar estendards romans amb les inicials SPQR, Senatus Populusque Romanus –el Senat i el poble de Roma– en indrets sagrats per als jueus.

La tornada que hem fet a la capital –tornada per a ell; per a mi, un descobriment– en tals circumstàncies té de bo que, segurament, el jove emperador no s'interessarà per conèixer les raons que van portar a la destitució del governador després de les queixes de l'elit jueva per com havia gestionat les insurreccions. Però, com a contrapartida, el deprimeix estar sense rebre un nou destí.

Pensant en les causes de la seva destitució, el poder jueu li tenia jurada des del cas de Jesús de Natzaret. I, ben mirat, és ben injust el rancor que li professaven, perquè Pilat va cedir a la pressió del Sanedrí per crucificar el galileu tot i que no li apreciava culpa. Però, per entendre-ho, cal conèixer els complicats habitants d'aquell país, que passen el dia cavil·lant, tergiversant-ho tot, responen als dubtes amb més preguntes carregades de verí. Detesten Roma, però, quan els convé, no tenen inconvenient a invocar el nom de l'estimat cèsar com a únic rei per amenaçar les autoritats locals.

Poques hores després que el meu senyor hagués cedit a crucificar el Natzarè per calmar-los, quan encara no havia finalitzat la seva espantosa agonia, ja presentaven queixa formal pel cartell que va fer posar damunt del dissortat i que em va manar escriure a mi. Certament, el rètol era una provocació en tota regla i una